

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 59g/2018

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 326 alin.
(1¹) din Codul penal și a unor prevederi din articolul 283 alin. (1)
din Codul de procedură penală

CHIȘINĂU

31 mai 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Victor POPA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 22 mai 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 31 mai 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, și a textului „în conformitate cu prevederile articolelor respective din prezentul cod” de la articolul 283 alin. (1) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de către dl avocat Vladislav Ciobanu-Nițuleac, în dosarul nr. 1a-586/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 22 mai 2018 de către un complet de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (format din dnii judecători Xenofon Ulianovschi, Stelian Teleucă și Silvia Vrabii), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 1 septembrie 2017 un procuror din cadrul Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale a dispus printr-o ordonanță începerea urmăririi penale *in rem*, în legătură cu săvârșirea unui presupus trafic de influență, infracțiune prevăzută de articolul 326 alin. (2) lit. b) din Codul penal.

4. Pe 7 octombrie 2017 dl V. Ciobanu a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 326 alin. (2) literele b) și c) din Codul penal.

5. Pe 14 decembrie 2017, în baza articolului 283 din Codul de procedură penală, procurorul a schimbat învinuirea din 7 octombrie 2017

și i-a înaintat dlui V. Ciobanu o nouă învinuire. Potrivit noii învinuiri, acțiunile dlui V. Ciobanu au fost încadrate sub articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal. Pe 27 decembrie 2017 procurorul a trimis cauza penală la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în vederea examinării acesteia.

6. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 23 februarie 2018 dl V. Ciobanu a fost găsit vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal, pentru faptul că i-a oferit unei persoane învinuite de trafic de influență informații referitoare la materialele cauzei penale și avantaje manifestate prin explicații detaliate cu privire la acțiunile ce trebuie să le întreprindă pentru ca anumite persoane publice să adopte o decizie, cunoscând că traficantul de influență pretinde o sumă de bani de la V. David, V. David și A. Cojocar, sub pretextul că are influență asupra unor persoane publice.

7. Nefiind de acord, dl avocat Vladislav Ciobanu-Nițuleac a contestat cu apel sentința primei instanțe.

8. În cadrul ședinței de judecată a instanței de apel, dl avocat Vladislav Ciobanu-Nițuleac a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal și a textului „în conformitate cu prevederile articolelor respective din prezentul cod” de la articolul 283 alin. (1) din Codul de procedură penală.

9. Prin încheierea din 15 mai 2018, instanța de judecată a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării ei.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

11. Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 324 Corupere pasivă

„(1) Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către o persoană publică sau de către o persoană publică străină de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

[...]

(4) Acțiunile prevăzute la alin. (1), săvârșite în proporții care nu depășesc 100 unități convenționale,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 1000 la 2000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.”

Articolul 326 Traficul de influență

„[...]

(1¹) **Promisiunea, oferirea sau darea unei persoane, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje enumerate la alin. (1), pentru aceasta sau pentru o altă persoană, când respectiva persoană are sau susține că are o influență asupra unei persoane publice, persoane cu funcție de demnitate publică, persoane publice străine, funcționar internațional, în scopul indicat la alin. (1),**

se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 3000 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 5000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

[...]”

12. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 283 Schimbarea și completarea acuzării

„(1) Dacă, în cursul urmăririi penale, apar temeiuri pentru schimbarea sau completarea acuzării înaintate învinutului, procurorul este obligat să înainteze învinutului o nouă acuzare sau să o completeze pe cea anterioară **în conformitate cu prevederile articolelor respective din prezentul cod.**

(2) Dacă, în cursul urmăririi penale, învinuirea înaintată nu s-a confirmat într-o anumită parte a ei, procurorul dispune scoaterea persoanei de sub urmărirea penală în privința acestui capăt de învinuire.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că prevederile articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal nu stabilesc că bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele trebuie să fie evaluate în bani și nu stabilesc un prag valoric minim al remunerației ilicite de la care fapta poate fi considerată infracțiune. Astfel, autorul excepției menționează că lipsa acestor reglementări permite ca norma contestată să fie aplicată în mod subiectiv.

14. De asemenea, autorul excepției susține că infracțiunea prevăzută de articolul 326 alin. (1¹) prevede pentru persoanele fizice o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de la 2000 la 3000 unități convenționale sau închisoare de până la 3 ani, indiferent dacă remunerația ilicită depășește sau nu suma de 100 de unități convenționale, în timp ce infracțiunea prevăzută de articolul 324 alin. (4) din Cod prevede o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de la 1000 la 2000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani dacă suma remunerației ilicite nu depășește 100 unități convenționale. În acest sens, autorul excepției consideră că legislatorul a stabilit un tratament juridic diferit în cazul sancțiunii de la articolul 326 alin. (1¹), spre deosebire de sancțiunea de la articolul 324 alin. (4) din Cod, deși suma remunerației ilicite poate fi identică.

15. Totodată, autorul excepției susține că textul „în conformitate cu prevederile articolelor respective din prezentul cod” de la articolul 283 alin. (1) din Codul de procedură penală nu este suficient de clar, deoarece nu stabilește dacă organul de urmărire penală poate să dispună schimbarea învinuirii atunci când pentru infracțiunea care face obiectul noii învinuiri nu a fost dispusă începerea urmăririi penale. Astfel, autorul excepției menționează că textul legal criticat este neconstituțional, în măsura în care la etapa urmăririi penale se schimbă acuzarea înaintată învinuitului, dacă în privința noii acuzări nu a fost dispusă începerea urmăririi penale.

16. Prin urmare, autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 7, 15, 16 alin. (1), 20, 21, 23 alin. (2), 25, 26, 46, 54 alin. (1) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, și a Codului de procedură

penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ține de competența Curții Constituționale.

19. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de către dl avocat Vladislav Ciobanu-Nițuleac, în dosarul nr. 1a-586/18, aflat pe rolul Curții de Apel Chișinău, este formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

20. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal și textul „în conformitate cu prevederile articolelor respective din prezentul cod” de la articolul 283 alin. (1) din Codul de procedură penală.

21. Deși autorul excepției de neconstituționalitate a invocat mai multe norme din Constituție, Curtea reține că, în motivarea sesizării, acesta a contestat articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal sub aspectul articolelor 16 și 23 din Constituție, iar articolul 283 alin. (1) din Codul de procedură penală doar sub aspectul articolului 23 din Constituție.

22. Fără a examina fondul excepției de neconstituționalitate a articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal, Curtea reține că în prezenta cauză inculpatul este învinuit de oferirea unor avantaje sub formă de „informații” și „explicații”, care poartă în sine un caracter nepatrimonial. Cu referire la argumentele autorului excepției potrivit cărora norma contestată nu stabilește un prag valoric minim al remunerației ilicite, Curtea reține că aceste aspecte ar putea fi invocate dacă la judecarea cauzei obiectul remunerației ilicite ar avea un caracter patrimonial, deoarece existența unui prag valoric minim presupune că remunerația ilicită poate fi evaluată în bani, fapt care nu este valabil în prezenta cauză. Astfel, Curtea observă că prevederile contestate nu sunt determinante pentru soluționarea cauzei. De altfel, condiția relevanței excepției de neconstituționalitate, respectiv a aplicabilității textului de lege criticat la soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței judecătorești nu trebuie analizată *in abstracto*, ci trebuie verificate și efectele unei eventuale constatări a neconstituționalității textului de lege criticat. În prezenta cauză, eventuala admitere a excepției de neconstituționalitate ar servi doar unui interes general, nu soluționării cauzei în care a fost ridicată în mod direct, unde nu ar produce nici un efect.

23. În acest sens, Curtea a menționat în jurisprudența sa că de invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar acest instrument riscă să devină unul abstract, pierzându-se în aceste condiții caracterul concret al excepției. Excepția de neconstituționalitate reprezintă o excepție de procedură care are ca scop împiedicarea pronunțării unei soluții bazate pe o normă neconstituțională. Mai mult, Curtea a menționat că, în cazul constatării neconstituționalității unei norme prin intermediul excepției, aceasta nu manifestă doar o funcție de prevenție, ci și una de reparație, întrucât se referă în primul rând la situația concretă a părții lezate în

drepturile sale prin norma criticată (DCC nr. 83 din 6 septembrie 2017, §§ 21-22; DCC nr. 56 din 27 iunie 2017, §§ 23-25).

24. Aceeași soluție este valabilă și pentru criticile autorului excepției cu privire la existența unui tratament juridic diferit în cazul sancțiunii de la articolul 326 alin. (1¹), spre deosebire de sancțiunea de la articolul 324 alin. (4) din Codul penal. Prin urmare, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată *in abstracto*.

25. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal nu întrunește condițiile de admisibilitate.

26. Cu referire la critica de neconstituționalitate a textului „în conformitate cu prevederile articolelor respective din prezentul cod” de la articolul 283 alin. (1) din Codul de procedură penală, Curtea constată că acesta este contestat sub aspectul neclarității, autorul considerând că textul legal nu prevede dacă organul de urmărire penală poate să dispună schimbarea învinuirii atunci când în privința infracțiunii care face obiectul noii învinuirii nu a fost dispusă începerea urmăririi penale.

27. Sub acest aspect, Curtea menționează că, potrivit articolului 28 alin. (1) din Codul de procedură penală, autoritățile au obligația pozitivă, în limitele competenței lor, de a porni urmărirea penală, în cazul în care sunt sesizate, în modul prevăzut de Cod, cu privire la comiterea unei infracțiuni, și de a efectua acțiunile necesare în vederea constatării faptei penale și a persoanei vinovate. În același sens, articolul 274 alin. (1) din Codul de procedură penală permite începerea urmăririi penale dacă din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare rezultă bănuiala rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune. De asemenea, Codul penal definește în articolul 14 infracțiunea ca o **faptă** (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală.

28. Astfel, având în vedere că pornirea urmăririi penale este legată în mod indispensabil de existența unei fapte penale și, în același timp, constituie o etapă obligatorie a procesului penal, Curtea reține că este firesc ca aceasta să fie dispusă *in rem*.

29. În același timp, Curtea constată că normele procesual-penale nu impun necesitatea începerii urmăririi penale în cazul în care pe parcursul urmăririi penale faptei i se dă o altă încadrare juridică sau apar alte elemente care au legătură cu fapta principală. Curtea observă că, deși în prezenta cauză acțiunile învinuitului au fost încadrate juridic, prin noua învinuire, sub un alt alineat din articolul 326 din Codul penal, atât ordonanța de punere sub învinuire din 7 octombrie 2017, cât și ordonanța de schimbare a învinuirii din 14 decembrie 2017 au ca bază aceleași circumstanțe de fapt, fiind astfel menținută o legătură intrinsecă cu faptele descrise în ordonanța de începere a urmăririi penale.

30. În acest sens, Curtea reține că încadrarea juridică a faptei stabilită prin ordonanța de începere a urmăririi penale reprezintă o versiune preliminară a organului de urmărire penală, care poate evolua în timp, în funcție de probele administrate. În același timp, încadrarea juridică

stabilită prin ordonanța de punere sub învinuire nu este definitivă, aceasta putând fi schimbată până la elaborarea rechizitoriului. Astfel, Curtea reține că încadrarea juridică stabilită prin ordonanța de începere a urmăririi penale nu poate constitui un impediment pentru înaintarea unei noi învinuiri în privința unei persoane, dacă noua învinuire are o legătură intrinsecă cu fapta în legătură cu care a fost pornită urmărirea penală.

31. Prin urmare, Curtea reține că textul „în conformitate cu prevederile articolelor respective din prezentul cod” de la articolul 283 alin. (1) din Codul de procedură penală corespunde cu cerințele calității legii stabilite la articolul 23 din Constituție.

32. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, și a textului „în conformitate cu prevederile articolelor respective din prezentul cod” de la articolul 283 alin. (1) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de către dl avocat Vladislav Ciobanu-Nițuleac, în dosarul nr. 1a-586/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 31 mai 2018
DCC nr. 50
Dosarul nr. 59g/2018*